

26. 6. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozložení důkazního břemene u péče řádného hospodáře, aneb jednatel vybral peníze společnosti a naložil s nimi neznámo jak

Nejdříve obecně k důkaznímu břemenu. Obecně vzato platí, že „důkazní břemeno je procesním institutem, který pomáhá soudu rozhodnout v případě, kdy po provedeném dokazování nemůže přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení účastníka, ani o tom, že by bylo nepravdivé (stav non liquet). Řešením této situace totiž nemůže být, že by soud odmítl o věci rozhodnout. Ve sporném řízení ovládaném zásadou projednací se soud v průběhu řízení zabývá nejprve subjektivním důkazním břemenem, které stanoví, k čemu musí ten který z účastníků vést důkaz, chce-li být v řízení úspěšný (používá se též termín břemeno vedení důkazu).

Účastník označuje zpravidla sám důkazní prostředky k prokázání svých tvrzení o rozhodných skutečnostech. Pokud tak nečiní, musí jej soud o jeho důkazní povinnosti poučit.“[\[1\]](#)

„Úvaha o tom, kdo z účastníků nese důkazní břemeno, je závislá na právu hmotném. Podle obecného pravidla leží důkazní břemeno ohledně určitých skutečností na tom z účastníků řízení, který z jejich existence vyvozuje pro sebe příznivé právní následky.“[\[2\]](#) V, troufám si říct, drtivě většině případů je pak tímto účastníkem právě žalobce, který z logiky věci podanou žalobou má v úmyslu pro sebe vyvodit pozitivní následek.

A nyní již k obracení důkazního břemene v případě statutára společnosti ohledně neurčitého nakládání (typicky) jednatele s finančními prostředky společnosti.

Představme si modelový případ, kdy jednatel společnosti s ručením omezeným vybere, nebo nějakým jiným způsobem dostane z účtů společnosti finanční prostředky a následně je použije na úhradu (například) věcí pro svou osobní potřebu, či jakýmkoliv jiným způsobem, jež není ve prospěch společnosti. Za standardních (shora uvedených) pravidel dělení důkazního břemene by společnost, domáhající se chybějících finančních prostředků byla nucena dokázat, jak byly finanční prostředky využity, což je ale právě obvykle ta jediná věc, kterou daná společnost (společníci, ostatní statutáři) netuší.

Judikatura se tak v tomto směru vyvinula potřebným směrem již za účinnosti starého občanského zákoníku, a zůstává konstantní i za účinnosti nového občanského zákoníku, potažmo zákona o obchodních korporacích, jak lze ostatně vidět na následujících judikátech Nejvyššího soudu.

„Dokazování toho, že jednatel společnosti s ručením omezeným využil peněžní prostředky společnosti pro společnost, není důkazem vzniku škody. [...]

Z toho vyplývá, že nepodaří-li se prokázat, zda jednatel či člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, stihá neúspěch ve sporu člena statutárního orgánu (za předpokladu, že je prokázán vznik škody, její výše i příčinná souvislost mezi jednáním člena statutárního orgánu a vznikem škody).

Naproti tomu nepodaří-li se prokázat vznik škody či příčinnou souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním, je tato objektivní nejistota přičtena k tíži tomu, kdo se náhrady škody domáhá (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 957/2014).

Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že **tvrdí-li dovolatel (tj. žalující insolvenční správce), že žalovaný disponoval s peněžními prostředky společnosti (což bylo v řízení prokázáno), přičemž žalovaný toto tvrzení doplňuje vysvětlením, podle něhož tyto prostředky využil ve prospěch společnosti, nese ohledně těchto svých tvrzení důkazní břemeno žalovaný.**

Je tomu tak proto, že tvrzením popírajícím existenci protiprávního jednání (porušení péče řádného hospodáře) se žalovaný snaží zabránit tomu, aby nastoupily pro něj nepříznivé účinky právní normy (vznik povinnosti k náhradě škody).

Dokazování toho, že žalovaný peněžní prostředky využil pro společnost, totiž není důkazem vzniku škody. V poměrech projednávané věci dovolatel důkazní břemeno ohledně vzniku (případně) škody unesl, když prokázal, že předmětné peněžní prostředky, se kterými žalovaný disponoval, z majetku společnosti ušly.

To, zda peněžní prostředky byly použity pro společnost, je otázkou jednání s péčí řádného hospodáře, ohledně které nese důkazní břemeno žalovaný.

Dovodil-li tedy odvolací soud, že objektivní nejistotou ohledně toho, zda byly předmětné peněžní prostředky využity pro společnost, je stížen dovolatel, není jeho posouzení otázky rozložení důkazního břemene v projednávané věci správné.“ [\[3\]](#)

Z výše citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu tak jednoznačně vyplývá, že za situace, kdy žalobce prokáže výběr finančních prostředků, tíží již dále důkazní břemeno ve vztahu k tomu, jak bylo s těmito prostředky naloženo, žalovaného - tedy našeho modelového jednatele. Pakliže takový jednatel pak tvrdí, že byly prostředky užity ve prospěch společnosti, je na něm, aby toto své tvrzení prokázal, neboť v opačném případě je třeba hodnotit tuto skutečnost v jeho neprospěch.

Níže uvedený judikát pak velmi přehledně uvádí rozložení důkazního břemene již s odkazy na „novou“ úpravu, tedy zákon o obchodních korporacích.

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu přijaté k otázce rozložení důkazního břemene v řízení o náhradu škody způsobené porušením povinnosti jednatele jednat při výkonu funkce s péčí řádného hospodáře podle § 194 odst. 5 obch. zák. se podává:

- 1) Je-li v řízení vedeném proti jednatele společnosti s ručením omezeným (jako žalovanému) posuzováno, zda jednatel způsobil společnosti škodu porušením povinnosti vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře, **nese jednatel důkazní břemeno (toliko) o tom, že (v konkrétním případě) jednal s péčí řádného hospodáře. Ve vztahu k ostatním předpokladům odpovědnosti jednatele za škodu způsobenou společností - tedy ohledně vzniku škody, jakož i příčinné souvislosti mezi škodou a protiprávním jednáním - nese důkazní břemeno (jakož i břemeno tvrzení) žalobce a nikoliv žalovaný člen orgánu** (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3542/2011, ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013, anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 29 Cdo 6035/2016).
- 2) Nesení důkazního břemene o tom, že jednal s péčí řádného hospodáře, předpokládá, že

jednatel uvede okolnosti, z nichž plyne, že v konkrétním případě jednal s péčí řádného hospodáře (tedy že bude tvrdit rozhodné skutečnosti), a k nim označí důkazy, jimiž mají být tyto rozhodné skutečnosti prokázány (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3775/2008, či ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 29 Cdo 250/2015).

- 3) *Nepodaří-li se jednatelem prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře, stíhá jej neúspěch ve sporu (za předpokladu, že je prokázán vznik škody, její výše i příčinná souvislost mezi jednáním jednatele a vznikem škody). **Naproti tomu, nepodaří-li se prokázat vznik škody či příčinnou souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním, je tato objektivní nejistota přičtena k tíži žalobci** (srov. opět rozsudek sp. zn. 29 Cdo 440/2013, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4590/2016).*
- 4) ***Jestliže žalující společnost s ručením omezeným tvrdí a prokáže, že žalovaný jakožto jednatel společnosti vybral z jejího účtu či z pokladny postupně peněžní prostředky, aniž by bylo zřejmé, jak (na co) byly tyto prostředky využity, je žalovaný jednatel podle § 135 odst. 2 ve spojení s § 194 odst. 5 obch. zák. povinen tvrdit a prokázat, že tyto peněžní prostředky byly využity ve prospěch společnosti. Dokazování toho, že žalovaný peněžní prostředky využil pro společnost, totiž není důkazem vzniku škody. Jde o otázku jednání s péčí řádného hospodáře, ohledně které nese důkazní břemeno žalovaný (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 29 Cdo 6035/2016, a judikaturu v něm citovanou).***[\[4\]](#)

Pakliže tedy žalobce prokáže:

- vznik škody (peněžní prostředky vybrané z účtu)
- porušení povinnosti žalovaného (nepoužití odčerpaných finančních prostředků pro podnikatelskou činnost)
- příčinnou souvislost (tedy že peníze vybral právě žalovaný a použil je v rozporu s péčí řádného hospodáře)

je to právě žalovaný (naš modelový jednatel), kdo je povinen tvrdit a prokazovat, že tyto peněžní prostředky byly využity ve prospěch společnosti. Rozložení důkazního břemene tímto způsobem tak chrání společnost před neoprávněnými výběry finančních prostředků (respektive neoprávněným nakládáním s nimi) ze strany jejich statutárů, kteří k těmto prostředkům mají zpravidla přístup.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Lukáš Beer

REZNICEK & CO.

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

[1] HROMADA, Miroslav. § 120 [Důkazní povinnost]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 614-615, marg. č. 14.

[2] HROMADA, Miroslav. § 120 [Důkazní povinnost]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 615, marg. č. 16.

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013.

[4] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 27 Cdo 4163/2017

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)